

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

***ASISTENȚA SOCIALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE ÎN ROMÂNIA
POSTDECEMBRISTĂ.***

**EDITURA PRO UNIVERSITARIA, BUCUREȘTI, 2025.
CARMEN MARCELA CIORNEI**

Viorica Cristina CORMOȘ

Sociologie Românească, 2026, vol. 24, Issue 1, pp. 222-226

<https://doi.org/10.33788/sr.24.1.16>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy
and
Romanian Sociology Association

**ASISTENȚA SOCIALĂ A PERSOANELOR
VÂRSTNICE ÎN ROMÂNIA
POSTDECEMBRISTĂ.**

**EDITURA PRO UNIVERSITARIA,
BUCUREȘTI, 2025.**

CARMEN MARCELA CIORNEI

Viorica Cristina CORMOȘ¹

Abstract

The book *Social Work for the elderly in post-December Romania*, author, analyzes the evolution of the Romanian system of support for the elderly after 1989, in a context marked by the accelerated aging of the population. The paper combines theoretical explanations of the aging process with a detailed examination of the needs and vulnerabilities of older people, paying particular attention to the phenomenon of abuse and neglect. The second part traces the legislative and institutional transformations in four stages, comparing Romania with European models and highlighting the crucial role of informal care. The author proposes practical tools for planning community services, supplemented by useful appendices for specialists. The review highlights the major contributions of the volume: the historical and comparative perspective, the integration of the European dimension, the ethical emphasis and the applied value. The book is presented as an important landmark, advocating for dignity, intergenerational solidarity and a humane approach to elderly care.

Keywords: elderly people, aging, post-December period, social services, integration.

¹ Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, Suceava, ROMÂNIA. E-mail: cristinacormos@yahoo.com.

Résumé

Le livre *L'assistance sociale aux personnes âgées dans la Roumanie post-1989*, de l'auteure Carmen Marcela Ciornei, analyse l'évolution du système roumain d'aide aux personnes âgées après 1989, dans un contexte marqué par le vieillissement accéléré de la population. L'ouvrage combine des explications théoriques sur le processus de vieillissement avec un examen détaillé des besoins et des vulnérabilités des personnes âgées, en accordant une attention particulière au phénomène de maltraitance et de négligence. La deuxième partie retrace les transformations législatives et institutionnelles en quatre étapes, comparant la Roumanie aux modèles européens et soulignant le rôle crucial de la prise en charge informelle. L'auteure propose des outils pratiques pour la planification des services communautaires, complétés par des annexes utiles aux spécialistes. La recension met en évidence les apports majeurs du volume: la perspective historique et comparative, l'intégration de la dimension européenne, l'accent éthique et la valeur pratique. Le livre est présenté comme un ouvrage de référence important, prônant la dignité, la solidarité intergénérationnelle et une approche humaine de la prise en charge des personnes âgées.

Volumul *Asistența socială a persoanelor vârstnice în România postdecembristă*, autor Carmen Marcela Ciornei, reprezintă una dintre cele mai articulate și necesare contribuții recente în domeniul politicilor și practicilor sociale dedicate persoanelor vârstnice. Apărut în anul 2025 la Editura Pro Universitaria, volumul se înscrie într-un context sociodemografic complex, în care îmbătrânirea populației României capătă dimensiuni fără precedent.

Cartea apare într-un moment de inflexiune: România se confruntă cu o scădere constantă a natalității, o creștere a speranței de viață și, implicit, cu un dezechilibru accentuat între generații. Din această perspectivă, cercetarea realizată de autoare vine ca un demers de actualitate, cu relevanță teoretică, practică și morală. Carmen Marcela Ciornei își propune nu doar să radiografeze starea actuală a asistenței sociale destinate vârstnicilor, ci și să problematizeze sensul social al îngrijirii, responsabilitatea colectivă față de bătrânețe și locul seniorilor într-o societate care se redefinește posttranziție.

Titlul volumului delimitează clar obiectul de studiu: urmărește să explice mecanismele instituționale, culturale și etice care modelează relația dintre vârstnici și sistemul de asistență socială din perioada postdecembristă.

Într-o societate care tinde adesea să marginalizeze persoanele de vârstă a treia, autoarea alege o direcție curajoasă: aceea de a reabilita vârstnicul ca subiect social, purtător de memorie, experiență și demnitate. De aceea, cartea se plasează nu doar în câmpul științelor sociale, ci și într-o zonă de reflecție morală și civică asupra modului în care ne raportăm, ca societate, la fragilitate și dependență.

Structura lucrării

Volumul este organizat în două părți complementare, urmate de concluzii și de patru anexe ample, care conferă lucrării o valoare aplicativă remarcabilă.

Prima parte (capitolele 1-5) propune o analiză teoretică și conceptuală a fenomenului îmbătrânirii și a nevoilor specifice vârstei a treia. Autoarea pornește de la definirea procesului de îmbătrânire din multiple perspective – biologică, psihologică și socială, introducând totodată principalele teorii ale îmbătrânirii active și ale îngrijirii. Se remarcă o abordare echilibrată între dimensiunea conceptuală și cea practică, între analiza științifică și empatia umană. Sunt detaliate nevoile, vulnerabilitățile și resursele persoanelor vârstnice, precum și competențele pe care trebuie să le dețină profesioniștii care lucrează în domeniul asistenței sociale a vârstnicilor.

Această primă parte include, de asemenea, o discuție substanțială despre *abuzul și neglijarea vârstnicilor*. Autoarea abordează această problemă într-o cheie etică și preventivă, subliniind că protejarea demnității persoanei vârstnice este o datorie morală colectivă, nu doar o obligație legală.

Partea a doua (capitolele 1-4) trece la nivelul macrostructural, analizând cadrul legislativ și instituțional al asistenței sociale destinate vârstnicilor după 1989. Autoarea urmărește evoluția politicilor sociale în patru etape distincte:

- 1990-2000: perioada de tranziție și reconstrucție instituțională, marcată de fragmentare și de absența unei strategii coerente;
- 2000-2014: consolidarea cadrului normativ și profesionalizarea treptată a serviciilor sociale;
- 2014-2022: accentul pe integrarea europeană și adaptarea la directivele și strategiile Uniunii Europene privind îmbătrânirea activă;
- 2022-prezent: apariția unor politici de lungă durată și a preocupării pentru îngrijirea comunitară și parteneriatele public-private.

Autoarea realizează o analiză comparativă consistentă, raportând situația României la modele europene consacrate (Germania, Suedia, Franța, Spania), reușind astfel să ofere un cadru de înțelegere amplu și pertinent. Această perspectivă comparativă nu are doar rol ilustrativ, ci oferă repere pentru posibile direcții de dezvoltare adaptate contextului românesc.

Un subcapitol aparte este dedicat îngrijirii informale și îngrijitorilor informali, o temă crucială într-o țară în care familia rămâne principalul furnizor de suport pentru vârstnici. Autoarea explorează dificultățile, vulnerabilitățile și lipsa de recunoaștere socială a acestor îngrijitori, pledând pentru politici publice care să îi sprijine prin formare, consiliere și stimulente financiare.

În finalul acestei părți, Carmen Marcela Ciornei discută despre planificarea serviciilor de îngrijire de lungă durată, accentuând importanța abordării comunitare și participative. Într-un registru pragmatic, autoarea propune o metodologie de

evaluare a nevoilor la nivel local, oferind totodată un model de planificare strategică adaptat realităților românești.

Anexele reprezintă o contribuție aparte, depășind simpla funcție documentară. Acestea includ: o cronologie detaliată a denumirilor și atribuțiilor Ministerului Muncii, utilă pentru înțelegerea evoluției instituționale; un ghid de calcul al structurii de personal necesare pentru serviciile destinate seniorilor la nivel local; recomandări pentru elaborarea planurilor comunitare, de mare valoare practică pentru specialiști; un glosar reflexiv, cu rolul de a reumaniza limbajul profesional și de a promova o comunicare empatică, bazată pe respectul față de vârstnici.

Prin această structură, lucrarea îmbină rigoarea academică alături de utilitatea practică, dovedind o viziune integrativă asupra domeniului.

Contribuții majore și originalitatea lucrării

Cartea se remarcă prin câteva direcții de contribuție esențiale, care îi conferă un loc distinct în literatura de specialitate din România.

a. Analiza istorică și comparativă a politicilor sociale postdecembriste

Carmen Marcela Ciornei oferă o sinteză coerentă despre evoluția sistemului de asistență socială din ultimele trei decenii, structurată pe etape clare. Demersul său nu se limitează la o descriere cronologică, ci reușește să surprindă tensiunile și transformările de fond ale sistemului: trecerea de la asistențialism la incluziune socială, de la centralism la descentralizare, de la abordarea caritativă la cea bazată pe drepturi. Analiza este dublată de o excelentă contextualizare europeană, prin raportarea constantă la documente strategice și la modele de bună practică din spațiul UE.

b. Integrarea perspectivei europene

În prezenta carte, România este analizată atât din interior (prin particularitățile sale socioculturale), cât și din perspectiva convergenței europene. Acest demers permite identificarea decalajelor, dar și a potențialelor direcții de dezvoltare inspirate din experiența statelor membre.

c. Dimensiunea etică

Una dintre trăsăturile definitorii ale volumului este accentul pus pe etica îngrijirii. Autoarea nu se mulțumește cu o analiză instituțională a serviciilor sociale, ci aduce în discuție întrebarea fundamentală: *cum putem construi o societate care nu îi lasă invizibili pe vârstnici?* Carmen Marcela Ciornei propune o viziune în care responsabilitatea față de vârstnici este colectivă, iar îngrijirea devine un act

de dreptate socială. „*A îngădui bătrânețea nu înseamnă întoarcere nostalgică la vremuri trecute, ci a imagina servicii sociale moderne, accesibile, demne, care oferă sprijin firesc în fața vulnerabilității*”.

Etica, în această carte, nu este o categorie abstractă, ci o dimensiune trăită a practicii profesionale. Fiecare capitol este străbătut de ideea că profesionalismul în asistența socială nu poate fi despărțit de empatie, respect și conștiință morală. Chiar și anexele, prin glosarul reflexiv, poartă această amprentă: limbajul utilizat în lucrul cu vârstnicii devine o expresie a valorilor morale care ghidează profesia.

d. Valoarea practică și aplicativă

Prin structura sa, lucrarea depășește limitele unui text teoretic. Ghidurile, modelele de calcul, recomandările și planurile comunitare oferă instrumente de lucru pentru profesioniștii din domeniu. Astfel, volumul funcționează ca un manual de referință, dar și ca un reper metodologic pentru elaborarea de politici și proiecte sociale.

Concluzii

Asistența socială a persoanelor vârstnice în România postdecembristă este o lucrare de maturitate științifică, construită cu rigoare, sensibilitate și claritate. Prin îmbinarea analizei teoretice cu dimensiunea etică și practică, Carmen Marcela Ciornei reușește să contureze o imagine complexă a realității sociale contemporane și să propună o nouă paradigmă a îngrijirii – una bazată pe recunoaștere, solidaritate și demnitate.

Volumul nu este doar o carte despre vârstnici, ci și despre noi toți, despre felul în care societatea se definește prin modul în care își tratează membrii cei mai vulnerabili. Autoarea avertizează implicit asupra riscului unei „*societați oarbe la bătrânețe*” și invită la o reflecție profundă asupra valorii umane a îngrijirii. Prin contribuțiile sale, lucrarea devine un reper de referință pentru literatura de specialitate din România, comparabilă cu textele fundamentale din spațiul european. Este, totodată, o pledoarie pentru o etică a solidarității intergeneraționale și pentru transformarea îngrijirii dintr-o obligație administrativă într-un act de justiție socială.

Într-o epocă marcată de fragmentare, individualism și declinul relațiilor comunitare, autoarea aduce un mesaj necesar: „*îmbătrânirea este o oglindă a felului în care o societate înțelege demnitatea umană, iar intervenția socială în sprijinul persoanei vârstnice e o chestiune de etică publică, de loialitate instituțională și de solidaritate intergenerațională*”.

Prin această perspectivă, *Asistența socială a persoanelor vârstnice în România postdecembristă* se impune nu doar ca o lucrare științifică valoroasă, ci și ca un manifest pentru umanizarea societății.